

gemeente BOARNSTERHIM

Bezoekadres: J.W. de Visserwei 10
9001 ZE Grou
Postadres: Postbus 40
9000 AA Grou
Telefoon: 0566 - 629393
Fax: 0566 - 622424
E-mail: gemeente@boarnsterhim.nl
Website: www.boarnsterhim.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directeur Bestuur, democratie en financiën
t.a.v. de heer T. Livius
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Behandeld door: mw. drs. W. Tigchelaar	Uw brief van: 11 maart 2013	Uw kenmerk: 2013-0000138879	Ons kenmerk: 13/2490	Bijlagen: 0
---	--------------------------------	--------------------------------	-------------------------	----------------

Grou, 25 april 2013

Onderwerp: Zienswijze Artikel 12-rapport Boarnsterhim 2012.

Geachte heer Livius,

In november 2011 hebben wij de aanvraag ex artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor het begrotingsjaar 2012 ingediend. De begroting 2012 vertoonde een aanmerkelijk structureel tekort. Het eindrapport van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de aanvraag 2012 is per brief van 11 maart 2013 ontvangen. In de brief wordt de raad uitgenodigd om een reactie op dit rapport te geven. In de raadsvergadering van 23 april 2013 heeft de raad ingestemd met een aantal punten voor de reactie. Vooraf in deze raadsvergadering hebben de inspecteurs een toelichting op het rapport gegeven. Namens de raad geven wij u hierbij de gemeentelijke zienswijze op het Artikel 12 rapport 2012.

We gaan eerst in op de aanleiding tot de aanvraag en het resultaat van het traject. Daarna gaan we in op de verschillen van inzicht die zijn gerezen en waarop ons commentaar is gericht.

Aanleiding voor artikel 12-traject

De gemeente Boarnsterhim werd in 2009 geconfronteerd met drie financiële hoofdproblemen:

- Structureel begrotingstekort.
- Slechte financiële positie, uitgedrukt in een negatieve stand van de Algemene Reserve.
- Achterstallig onderhoud bij diverse kapitaalgoederen.

Er is vervolgens geconcludeerd dat de gemeente deze problemen niet op eigen kracht zou kunnen oplossen, daarom is er steun in het kader van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet aangevraagd. In november 2009 heeft de gemeente voor het eerst een verzoek ingediend voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over het begrotingsjaar 2010. Het artikel-12 rapport voor het begrotingsjaar 2012 is het sluitstuk van het onderzoek dat vanaf 2010 heeft plaatsgevonden.

Met de bijdragen uit het artikel 12-traject en de eigen gemeentelijke inspanningen (uitvoering saneringsplan, inkomstenverhoging, bedrijfsvoering op orde, verkoop van bezittingen) zijn de drie belangrijkste financiële problemen, die hebben geleid tot de Artikel 12 aanvraag, weggewerkt. Na het artikel 12-traject is de stand als volgt:

- De begroting 2015 en het meerjarenperspectief is structureel sluitend.
- De stand van de Algemene reserve is aanzienlijk verbeterd.
- Er zijn diverse voorzieningen beschikbaar om het achterstallig onderhoud weg te werken.

In die zin zijn wij tevreden met het resultaat. De gesignaleerde problemen zijn of worden grotendeels opgelost.

Hoewel niet leidend in het rapport is er een relatie met de komende herindeling per 1 januari 2014. Er vindt een herindeling plaats met de gemeenten Leeuwarden en Heerenveen, er zijn grenscorrecties met de gemeenten Súdwest Fryslân en De Friese Meren. In dat kader is het gebruik dat de artikel-12 gemeente (in beginsel) schoon wordt opgeleverd. Met het rapport wordt daarmee een belangrijke stap in de goede richting gezet.

Financieel resultaat van het traject.

Het volledige Artikel 12 traject heeft een bedrag opgeleverd van € 30.828.000. Dit is opgebouwd uit de bijdragen per rapport volgens onderstaande tabel.

	bijdrage in €
rapport 2010	3.580.000
rapport 2011	2.985.000
rapport 2012	24.263.000
totaal	30.828.000

Het laatste rapport heeft het hoogste bedrag gegenereerd. Dit heeft de volgende redenen:

- Het rapport 2012 behelst 3 jaren, namelijk 2012 t/m 2014, in plaats van één jaarschijf.
- De in de eerdere rapporten toegezegde en berekende bijdrage voor de sanering algemene reserve is in het rapport 2012 verdisconteerd.
- De bijdrage voor achterstallig onderhoud van de vijf water gerelateerde kapitaalgoederen (bruggen, oevers, sluzen, steigers en duikers) is van een aanzienlijke omvang.
- Incidentele bijdrage voor sanering activa wegen is opgenomen.

In aanvulling op bovenstaande samenvatting zijn er bij het artikel 12 rapport 2012 enige verschillen van inzicht te plaatsen. Het betreft de volgende punten:

- Geen bijdrage voor afwaardering gemeentehuis
  - Sanering activa maatschappelijk nut
  - Artikel 12 systematiek bij berekening regulier en achterstallig onderhoud
  - Enige opmerkingen bij details
  - Schoon over

Geen bijdrage voor afwaardering gemeentehuis

In de jaarstukken 2011 is het gemeentehuis te Grou afgewaardeerd voor een bedrag van € 2.012.000. In het rapport wordt gesteld dat deze afwaardering anticipeert op de herindeling per 1 januari 2014. Wanneer de gemeente Boarnsterhim zou zijn blijven bestaan, zou het gemeentehuis haar functie hebben behouden en was er volgens hen geen aanleiding geweest af te waarden. De inspecteurs zijn van mening dat de afwaardering uit de maatstaf herindeling betaald dient te worden. In het rapport 2012 is dit bedrag uitgesloten bij de sanering van de Algemene reserve.

Dit betekent in de praktijk dat de Algemene reserve niet het beoogde positieve saldo van € 404.000 bereikt, maar er een negatieve stand van de Algemene reserve aan het slot van het Artikel 12-traject resteert.

In de jaarstukken 2012 is de waardering van het gemeentehuis opgehoogd met € 329.000 op grond van de verhuur aan FUMO/RUD per 1 januari 2014 en een nieuw taxatierapport, gebaseerd op de huurprijs. Het omstreden bedrag is hiermee € 1.683.000 geworden.

Eigenlijk geeft dit laatste feit naar onze mening juist aan dat het gemeentehuis oorspronkelijk een te hoge boekwaarde had en er in 2011 een goede grond aanwezig was om op last van de accountant het gemeentehuis af te waarden, onafhankelijk van de herindeling. De afwaardering past ook in de lijn die in het saneringsplan was uitgezet door de gemeente. Mede dankzij de afwaardering van het gemeentehuis zijn de overheadlasten afgenomen. Dit heeft er toe geleid dat de overheadlasten in de begroting 2013 € 300.000 lager zijn. Deze lagere overheadlasten hebben een positief effect gehad op het sluitend maken van de begroting in het meerjarenperspectief. Wij zijn van mening dat de afwaardering van het gemeentehuis noodzakelijk was.

Sanering activa maatschappelijk nut

In het saneringsplan 2010-2014 was oorspronkelijk een bedrag voor sanering activa van € 10 miljoen opgenomen. Op aandringen van de inspecteurs is die saneringsmaatregel uit de begroting en het meerjarenperspectief gehaald, omdat de gemeente niet beschikte over eigen middelen om dit te bewerkstelligen. Daaraan gekoppeld is ook de afspraak gemaakt (zie rapport 2011) om mogelijke sanering van activa van maatschappelijk nut aan het slot van het Artikel 12 traject in ogenschouw te nemen.

Volgens het provinciaal verslag 2012 van de provincie Fryslân, met betrekking tot de financiële positie van de

gemeente Boarnsterhim, heeft de gemeente Boarnsterhim de hoogste kapitaallasten voor maatschappelijk nut per inwoner. Boarnsterhim heeft voor € 521 per inwoner kapitaallasten, terwijl het gemiddelde per inwoner, zonder Boarnsterhim, € 299 bedraagt. Dit is een verschil van € 222 per inwoner of een verschil van € 3,6 miljoen. Kapitaallasten zijn door hun aard vaste lasten, die de vrije bestedingsruimte in een begroting beperken. Er is hierover gedurende 2012 regelmatig in het technisch en bestuurlijk TPO gesproken. Een rapport van een extern bureau is besproken in het TPO van 20 juli 2012. Naar aanleiding daarvan is gevraagd om een verdere uitwerking voor bepaalde onderdelen. Dat is gedaan in de tweede helft van 2012. Daarbij zijn ook activa van economisch nut betrokken zoals een aantal (te verlaten) schoolgebouwen. Via de slotwijziging 2012 zijn die activa afgewaardeerd met toestemming van de inspecteurs.

In de collegevergadering van 15 januari 2013 is een nadere uitwerking van sanering activa wegen behandeld. Op grond van de onderbouwing en het betreffende collegevoorstel wordt in het rapport een bijdrage verstrekt van € 2.048.255. Met deze bijdrage zullen wij de betreffende activa met terugwerkende kracht per 1 januari 2013 afwaarderen, waarna de vrijval van kapitaallasten beschikbaar komt voor het reguliere onderhoud wegen. Een en ander conform de letter en de geest van het rapport.

Wij willen benadrukken dat deze bijdrage de enige *directe* bijdrage voor sanering activa van maatschappelijk nut is geweest. Na sanering van de activa wegen rest nog steeds een grote post aan activa van maatschappelijk nut, van circa € 1,5 miljoen boven het Friese gemiddelde. In het rapport voor 2010 is ten aanzien van het activeren van bijvoorbeeld openbare verlichting, hetgeen als maatschappelijk nut is te kwalificeren, opgemerkt: "Indien het onderzoek naar de kapitaallasten anders uitwijst, zal de keuze om de investeringen in de openbare verlichting te activeren, opnieuw beoordeeld worden." Die beoordeling in het licht van de negatieve afwijking van de omvang van activa van maatschappelijk nut van Boarnsterhim ten opzichte van het gemiddelde van de overige Friese gemeenten is niet betrokken in het rapport 2012. De omvang van de activa van de openbare verlichting bedraagt per 1-1-2012 circa € 770.000.

Alle overige maatregelen tot sanering activa zijn door de gemeente zelf geïnitieerd, c.q. bekostigd uit het begrotingssaldo of uit het rekeningresultaat. Met name het rekeningresultaat 2009, positief dankzij de verkoop van een camping en Essent-aandelen, is aangewend ten behoeve van sanering activa en het vormen van een reserve voor de grondexploitatie Grou-Noord.

Artikel 12-systematiek bij berekening regulier en achterstallig onderhoud

Bij de berekening van het regulier onderhoudsbudget wordt volgens de Artikel 12-systematiek 75 % van het volgens de beheerplannen noodzakelijke budget toegestaan. Grondslag voor deze redenering is dat geen enkele gemeente haar kapitaalgoederen voor de volle 100 % onderhoudt en een artikel 12 gemeente niet bevoordeeld mag raken. Wij hebben begrip voor deze opstelling.

Wij hebben minder begrip voor de artikel 12-systematiek bij de berekening van het achterstallig onderhoud. Gedurende 2012 zijn vijf water gerelateerde beheerplannen behandeld. In die beheerplannen is de totale onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar uitgerekend op basis van eenheidsprijzen en het soort en de kwantiteit aan kapitaalgoederen (bruggen, oevers, sluisen, steigers en duikers).

Wij zullen ons standpunt aan de hand van de berekening voor bruggen toelichten. Uit het beheerplan bruggen blijkt dat de onderhoudsbehoefte over de gehele periode van 10 jaar € 16,4 miljoen bedraagt. Voor de eerste drie jaarschijven is de onderhoudsbehoefte al € 9,0 miljoen. Het noodzakelijke budget voor regulier onderhoud is berekend op € 832.000. Daarvan mag 75 % worden opgenomen, het toegestane onderhoudsbudget wordt € 624.000. In de begroting is een budget van € 128.000 voor extern onderhoud en € 121.000 voor inzet eigen personeel opgenomen, waarmee het regulier budget met € 375.000 moet/mag worden uitgezet.

Bij de berekening van de bijdrage voor achterstallig onderhoud wordt ervanuit gegaan dat het reguliere gewenste onderhoudsbudget over de volledige periode wordt ingezet. Dat betekent dat bij de berekening van het achterstallig onderhoud van de totale onderhoudsbehoefte het reguliere noodzakelijke budget voor 100% (in dit specifieke geval € 832.000 per jaar) wordt afgetrokken.

Daarnaast geldt nog dat bij bruggen in dit specifieke geval de berekening voor het achterstallig onderhoud heeft plaatsgevonden over de eerste 3 jaar. Voor de jaren 2012-2014 was de totale onderhoudsbehoefte bijna € 9 miljoen, er wordt een bijdrage verstrekt voor achterstallig onderhoud van € 6,5 miljoen. De uitgaven vanuit het regulier budget zouden € 1,9 miljoen (3 x € 624.000) zijn. Er ontstaat een tekort van € 0,6 miljoen. In feite is dat de 25 %-korting over de eerste drie jaar. In de volgende 7 jaar ontstaat op het totaal noodzakelijk budget van € 16,4 - € 9 = € 7,4 miljoen een tekort van € 7,4 - (7x624.000) = € 7,4 - € 4,4 = € 3 miljoen. Dit komt hoger uit dan het bedrag van de 25 % korting per jaar, daar er volgens het beheerplan diverse eenmalige activiteiten moeten worden gedaan in de periode 2015-2021 met een cyclus van meer dan 5 jaar.

Door deze systematiek komt elke Artikel 12 gemeente bij het wegwerken van het achterstallig onderhoud automatisch op een tekort aan dekking. Bij een groot areaal aan kapitaalgoederen, zoals bij het aantal bruggen in de gemeente Boarnsterhim, maakt dit nogal een verschil. De accountant heeft in zijn verslag bij de jaarstukken 2012 een tekort voor de komende jaren berekend van € 4,4 miljoen.

Wij hebben u in onze zienswijzen op de rapporten 2010 en 2011 ook gewezen op het negatieve effect van de toepassing van deze systematiek. Indertijd is aandacht gevraagd voor de bijdrage voor achterstallig onderhoud

wegen en gebouwen, respectievelijk achterstallig onderhoud baggeren.

Wij verzoeken u in eerste instantie de berekening voor achterstallig onderhoud bruggen en oevers te heroverwegen en in tweede instantie bij volgende artikel 12 gemeenten hieraan nadere aandacht te schenken.

Enige opmerkingen bij details

In het rapport staat een totale bijdrage van € 30.848.000 vermeld. Wanneer wij de bijdragen uit de drie rapporten bij elkaar optellen komen we € 20.000 lager uit. Wij zouden graag zien dat de jaarschijf 2014 met dit bedrag wordt verhoogd, opdat het in het rapport 2012 vermelde totale bedrag wordt ontvangen.

Het rapport wekt de indruk alsof de bespaarde afschrijvingslasten worden gecompenseerd. Echter, die lasten zijn er in de tabel onder rij nr. 13 (Bijstellen MJP 2012-2015 obv primitieve MJP 2013-2016) eerst van afgetrokken en worden er later onder rij nr. 27 bijgeteld. Wat ons betreft is dit een budgettair neutrale actie in het rapport geweest.

In het rapport staat beschreven dat in het verleden is toegestaan om de mogelijke opbrengst van de grond van de voormalige Thalensschool te Akkrum te onttrekken uit de Algemene reserve ten behoeve van de inhaalslag achterstallig onderhoud sportvelden. Dat heeft zo volgens het rapport 2011 plaatsgevonden en is in de begroting 2011 overeenkomstig verwerkt. Over de aanleiding en de afspraak over het (terug)storten van de mogelijke opbrengst in de Algemene reserve zijn wij het geheel met elkaar eens.

In de berekening van het relevant tekort voor de jaarschijf 2013 wordt de gemeentelijke storting in de Algemene reserve van de opbrengst verrekend. Ook het begrotingssaldo van 2014 is verrekend en kan niet in de Algemene reserve worden gestort. Eventuele bijdragen in de Algemene reserve worden in het rapport genivelleerd. Dit betekent dat de prognose voor de eindstand van de Algemene reserve negatief is. Zie ook onze opmerking aan het slot van de volgende alinea.

Schoon over ?

Doelstelling van artikel 12 steun is dat een gemeente na het traject financieel op eigen benen kan staan. In deze gemeente zou dat na 2014 ook - grotendeels - het geval zijn. Na het traject is immers:

- De begroting 2015 is structureel sluitend;
- De stand van de Algemene reserve is aanzienlijk verbeterd;
- De voorzieningen voor inhaalslag achterstallig onderhoud zijn grotendeels toereikend.

De gemeente Boarnsterhim zou financieel gezien zelfstandig voort kunnen bestaan. Al zou het wel een beroep doen op onze balansvaardigheid, daar de financiële basis nog vrij smal is.

Na de afronding van het traject is de stand van de Algemene reserve nog negatief, doordat de afwaardering van het gemeentehuis niet is gehonoreerd. Derhalve verzoeken wij u bijzondere aandacht aan het versterken van het weerstandsvermogen te schenken bij uw overwegingen.

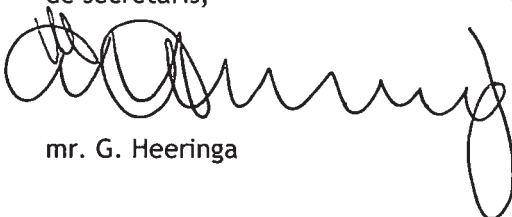
Tot slot

Met dit rapport en de bijdrage vanuit dit traject is de laatste stap gezet naar financieel herstel van de gemeente Boarnsterhim. Wij zijn u en uw organisatie zeer erkentelijk voor de inzet die is gepleegd.

Wij streven er naar om mede met behulp van dit traject de rechtsopvolgers van deze gemeente te verzekeren van een schone oplevering per 1 januari 2014. Daarom zouden wij graag zien dat u een zodanig besluit neemt dat het niveau aan risico's voor hen verder wordt beperkt. Uiteraard zijn wij graag bereid om de zienswijze in een gesprek toe te lichten.

Hoogachtend,

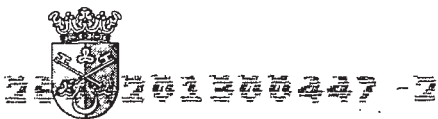
Burgemeester en wethouders van de gemeente Boarnsterhim,
de secretaris, de loco-burgemeester,

mr. G. Heeringa

drs. M. Scheweer

Afschrift is verzonden aan:

Per post

Minister van Financien,
de heer ir. J.R.V.A. Dijsselbloem,
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Raad voor de financiële verhoudingen
t.a.v. de heer G.A. Van Nijendaal
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
directeur Bestuur, democratie en financien
t.a.v. de heer T. Livius
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

College van Gedeputeerde Staten van Provinsje Fryslân
t.a.v. de heer H. Kemper
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Per mail: raadsleden via de griffier

Intern: griffier, TPO-leden, extern adviseur JB, odfi (WT)